

З усього вище зазначеного можна зробити висновок, що дослідження причин злочинності та підходів до їх розуміння безпосередньо розкриває природу такого соціально-негативного явища як злочинність, пояснює його походження, показує, від чого залежить існування злочинності, що сприяє її збереженню, а на даний час - і її поживленню, а що цьому протидіє. Тільки на основі подібних знань можна забезпечити ефективну боротьбу зі злочинністю: передбачати зміни, які в ній відбуваються, визначити та здійснити необхідні заходи щодо попередження злочинних проявів, їх скорочення.

Тобто вивчення причин злочинності переконує нас в правильності одного з основних висновків соціологічної школи науки кримінального права: перемога над злочинністю може бути досягнута лише перемогою над породжують її соціальними умовами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Васильчикова Н. В., Кухарчук В. В. Криминология. Конспект лекцій. М., 2009. С. 144.
2. Криминология: Учебник для вузов / Под общ. ред. А. И. Долговой. М., 2001. С. 257.
3. Криминология: Учебник / Под ред. Н. Ф. Кузнецовой, В. В. Лунеева. М., 2004. С. 171.

Вандич Аліна Юрївна

студентка 3 курсу юридичного факультету
ДВНЗ «Національний гірничий університет»

м.Дніпропетровськ

Науковий керівник: Світличний О.О.

кандидат юридичних наук

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СПОРТСМЕНІВ ЗА ШКОДУ, ЗАПОДІЯНУ ІНШИМ СПОРТСМЕНАМ, В ХОДІ ПРОВЕДЕННЯ СПОРТИВНИХ ЗМАГАНЬ

Спорт, поруч із фізичною культурою, є найбільш універсальним способом та специфічним видом фізичної або інтелектуальної активності, яку здійснюють з метою змагання, а також поліпшення здоров'я, отримання морального та матеріального задоволення, прагнення до удосконалення і слави, покращення навичок.

Проте, попри всі позитивні моменти спортивних змагань, є один негативний – завдання шкоди, яка має підвищений ступінь суспільної небезпечності. Зокрема, шкода може бути спричинена спортсмену, який бере участь у відповідному спортивному заході, глядачам, що відвідують цей захід, спортивним клубам, а також іншим фізичним та юридичним особам, що мають стосунок до спортивного заходу.

Відповідно до статті 27 Конституції України, обов'язок держави – захищати життя людини. Дане положення також знайшло своє відображення в II розділі особливої частини Кримінального кодексу «Злочини проти життя та здоров'я особи». Так як кримінальне право слугує цілям охорони життя та здоров'я в усіх сферах суспільного життя, воно не може бути індиферентним до позбавлення життя або заподіяння шкоди здоров'ю при спортивних змаганнях.

Під час проведення певних видів спортивних змагань уникнути заподіяння шкоди життю або здоров'ю неможливо, бо окремі види спорту прямо передбачають фізичний вплив супротивника, як умова заняття даним видом діяльності, наприклад, бокс, східні єдиноборства, регбі, важка атлетика та інші.

З огляду на зазначене вище, особливої уваги потребує належне правове регулювання деліктних відносин у сфері спорту, що мають своїм змістом

відповідальність особи за завдану шкоду. Роль же кримінально-правової науки в тому, щоб визначити ті межі, у яких заподіяння спортивної шкоди оцінюється як злочин.

Тому, усе вищевикладене зумовлює актуальність обраної теми, бо на практиці під час вирішення подібних справ виникають проблеми кваліфікації заподіяння шкоди життю або здоров'ю під час проведення спортивних змагань.

На проблему кваліфікації діянь, пов'язаних із заподіянням шкоди життю або здоров'ю при спортивних змагань, стали звертати уваги з середини 50-х років минулого століття, зокрема, Брянкін С.В., Вавілов Ю.Н., Котов А.В., Лаптев А.П., Лисенчук С.Г., Матвєєв Л.П., Платонов В.Н., Почінкін О.В., Сейранов С.Г., Фомін Ю.А. та інші. Однак однозначного рішення цієї проблеми так і не було запропоновано.

Більшість вчених в галузі кримінального права вважають, що при заподіянні шкоди життю або здоров'ю при занятті спортом, при дотриманні встановлених правил, винні не несуть кримінальної відповідальності, оскільки заняття даним видом діяльності визначено законом, і потерпілий дає добровільну згоду на можливість заподіяння йому шкоди, у зв'язку з чим, у діяннях особи відсутній один з основних ознак злочину – протиправність.

Але, деякі вчені вважають, що згода потерпілого, виконання професійних функцій і обов'язків не впливають на юридичну природу здійснюваних дій: те, що визнається законом злочинним, злочинно і за наявності даних обставин. Спричинення шкоди життю та здоров'ю іншим спортсменам під час спортивних змагань та ін. – всі ці дії утворюють злочин незалежно від згоди потерпілих на їх вчинення.

Для визначення і чіткого відмежування дозволених дій спортсменів при проведенні змагань, від дій кримінально-караних, необхідно провести аналіз всіх очевидних ознак спричинення фізичної шкоди у ході спортивних змагань.

Відповідно до ст. 11 Кримінального кодексу України, злочином є передбачене Кримінальним кодексом суспільно небезпечне винне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом злочину. Суспільна небезпечність, протиправність, винність і карність в сукупності утворюють поняття злочину. Виходячи з цього, відсутність хоча б однієї з цих ознак виключає злочинність та карність діяння.

Таким чином, щоб діяння було злочином, необхідно, щоб воно було суспільно небезпечним, у зв'язку з чим, воно забороняється кримінальним законом під загрозою покарання.

Все ж таки, заняття спортом включають в себе тренування з високими навантаженнями, постійне прагнення підвищувати свою спортивну майстерність з метою досягнення високих спортивних результатів. Так як спортивні тренування проводяться щодня, а іноді і по два рази на день, то уникнути хронічного виснаження організму і травм рідко кому вдається. І не незважаючи на всю «науковість» тренувального процесу. Спорт вимагає жертв, на всіх рівнях і завжди існував за рахунок здоров'я.

Тому, якщо шкода життю та здоров'ю була спричинена в рамках в рамках спортивних змагань певного виду спорту, то можна вести мову про наявність обставин, що виключають злочинність діяння. Нажаль, така обставина не передбачена розділом VIII загальної частини Кримінального кодексу. Але про її наявність можна говорити виходячи з наступних ознак:

- 1) участь в спортивних змаганнях є добровільною, тобто вони свідомо припускають те, що їх життю та здоров'ю може бути завдана фізична шкода;
- 2) даний вид діяльності дозволений законом;

3) дії спортсменів, які хоча і спричинили шкоду, але вони не виходять за рамки спортивних правил певного виду спорту;

4) дії спортсменів не містять суспільної небезпечності, і як правило є суспільно корисними.

Отже, таку шкоду, як правило, необхідно визнати суспільно-прийнятною.

Таким чином, єдиною підставою, за якою особа, що заподіяла тілесне ушкодження або смерть в ході проведення спортивних змагань, не підлягає кримінальній відповідальності, – є дозволеність законом даного виду діяльності, тобто наявність суспільно корисної мети і як наслідок, – відсутність кримінальної протиправності, як одного з основних ознак поняття злочину.

Але, у нашому житті все частіше з'являється поняття «брудний спорт», тобто такий спорт, в якому використовуються методи, що суперечать принципам проведення змагань причина його появи – це прагнення до перемоги, у щоб то не стало. Все це веде до порушення спортивної етики: використання заборонених медичних препаратів, недотримання чинних правил проведення змагань.

Як правило, до спортсменів, що не дотримуються встановлених правил, застосовуються певні санкції. Наприклад, за використання допінгу – дискваліфікація; за грубість, порушення правил – або відсторонення від участі у змаганнях або (та) штрафні санкції. Але ці заходи, на практиці, виявляються не дуже ефективними.

Ось тут і виникає питання про можливість притягнення до більшої відповідальності, ніж штраф або дискваліфікація, передбачених правилами змагань. Наприклад, – до кримінальної.

Таким чином, до ознак протиправних суспільно небезпечних дій, вчинення яких є підставою до притягнення до кримінальної відповідальності за нанесення тілесних ушкоджень або спричинення смерті, належать:

1) наявність явного порушення спортивних правил (нанесення ударів та проведення заборонених прийомів);

2) спричинюються тяжкі тілесні ушкодження або смерть;

3) спортсмен повинен відповідати ознакам які характеризують суб'єкт злочину;

4) дії передбачені Кримінальним кодексом (наприклад ст. 121 або ст. 122).

Тобто, кримінальна відповідальність можлива лише у випадках грубого порушення правил проведення змагань і наявності у винної особи умислу на нанесення травми супротивникові або при скоєнні ним навмисних дій, спрямованих на створення умов, що роблять неможливим подальшу участь суперника у змаганнях, в результаті чого супротивник отримав травму. При цьому повинна завдатися лише тяжка шкода здоров'ю людини, так, як незначна шкода може завдатися в рамках спортивних правил. Навіть тоді, коли завдана незначна шкода з порушенням правил проведення певних спортивних змагань, притягнення до кримінальної відповідальності є не доречним. Наприклад, таке порушення, як нанесення одиничного удару одразу після звуку гонгу не може бути підставою притягнення до кримінальної відповідальності. В іншому випадку, більшість спортсменів відмовились би брати участь в спортивних змаганнях, що поставило б під загрозу зникнення певних видів спорту.

Отже, шкода повинна завдатися у вигляді смерті або тяжкого тілесного ушкодження. Наявність такої шкоди та порушення правил проведення спортивних змагань дає змогу говорити про підставу притягнення до кримінальної відповідальності.

На підставі вищевикладеного, вважаю за необхідним доповнити главу VIII Загальної частини Кримінального кодексу наступною нормою:

«1. Не є злочином діяння (дія або бездіяльність), яке заподіяло шкоду правоохоронюваним інтересам, при дотриманні встановлених правил під час спортивних змагань.

2. Особа, яка грубим порушенням спортивних правил, заподіяла тяжке тілесне ушкодження або смерть, несе відповідальність за умисне заподіяння тяжкого тілесного ушкодження або смерті.

3. Особа, яка внаслідок необережного порушення спортивних правил, заподіяла тяжке тілесне ушкодження або смерть, несе відповідальність за необережне заподіяння тяжкого тілесного ушкодження або смерті.»

ЛІТЕРАТУРА

1. Ігнатов А. Спорт і кримінальна відповідальність. – Радянська юстиція. – 1989. – №7. С.28.
2. Кіресв О.О. спорт, ты - радость или этюд о членовредительстве. – Техника-молодежи. – 1997. – № 2.
3. Конституція України від 28 червня 1996 року. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 254к/96-ВР.
4. Красиков О.Н. Згода потерпілого як обставину, який виключає кримінальної відповідальності і карність діяння за радянським карному праву. – Канд.дис. Саратов, – 1972.
5. Кримінальний Кодекс України від 5 квітня 2001 року. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – №2341-III
6. Острійчук О.П. Кримінальна відповідальність спортсменів за спричинення шкоди життю та здоров'ю іншим спортсменам під час проведення спортивних змагань. режим доступу: <http://pravo.poltava.ua/polezno/sport.php>
7. Ткалич М.О., Бондар О.Г. Проблемні аспекти деліктних відносин у сфері спорту. – Вісник Запорізького національного університету. – 2011. – №1.

Воронцова Віолетта Владиславівна
студентка 3 курсу юридичного факультета
ДВНЗ «Національний гірничий університет»
м.Дніпропетровськ
Науковий керівник: Світличний О.О.
Кандидат юридичних наук

КРИМІНАЛЬНО – ПРАВОВА КВАЛІФІКАЦІЯ ЕВТАНАЗІЇ

Головним, фундаментальним правом людини, що посідає особливе місце серед особистих немайнових прав, які забезпечують природне існування фізичної особи, є право людини на життя. Міжнародні нормативно-правові акти, які гарантують права та свободи людини, а також Конституція України визнають право на життя невід'ємним правом кожної фізичної особи, покладаючи на державу обов'язок його захищати. На сьогоднішній день дедалі актуальнішим стає питання дозволу реалізації права людини на смерть – евтаназія.

Уперше аналізоване поняття було запроваджено у науковий обіг англійським філософом Френсісом Беконом (1561–1625) для визначення “хорошої, спокійної і легкої смерті без мук і страждань”. Іноді таку смерть називають “доброю”, “солодкою”, “легкою”.

Термін „евтаназія” (від грец. „eu” – добре і „tha'natos” – смерть) при дослівному перекладі означає безболісне і викликане співчуттям приближення смерті того, хто страждає, або чий страждання стають нестерпними. Оксфордський словник трактує термін „евтаназія” трояко: по-перше, це спокійна, легка смерть; по-друге, – засіб, необхідний для її досягнення; по-третє, – дії (бездіяльність), необхідні для здійснення такої смерті.